

Kombiniere Sympathie + Vertrauen, mixe es gründlich mit Optimismus + Heiterkeit, füge eine große Portion Toleranz hinzu, mische Geist + Herzlichkeit darunter, rühre alles kräftig durch mit viel Lust +Freude, schmecke ab mit Sinnlichkeit, backe es nicht zu heiß und serviere genüsslich in großzügigen Portionen. Ich, Anf. 50, Akad., groß, schlank, attraktiv, wünsche guten Appetit!

Kleine Biene, weibl., 37/168, bld, sport., sucht fleißigen Imker, männl., zw.38-43 J. / 175-185 cm, sport., um gemeinsam den Honig des Lebens zu genießen!

Einsamer Märchenprinz, 25/175, schlk., sucht Prinzessin, gern auch mit Zwerg, für sein kleines Königreich. Kutsche erwünscht, denn das Königreich liegt hinter den 7 Bergen.

Die individuelle Gestaltung von Kontaktanzeigen, die sie deutlich aus der ganzen Menge der inserierten Anzeigen abhebt, verstärkt auch das Interesse an den Inserenten.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Hasserbrauck M. Wer sucht wen? Eine inhaltsanalytische Untersuchung von Heirats- und Bekannschafsanzeigen//Zeitschrift für Sozialpsychologie 21, 1990. – S.101-112.
2. Heinemann W. Textsorten. Zur Diskussion um Basisklassen des Kommunizierens. Rückschau und Ausblick// Adamzik K. (Hg.)Textsorten. Reflexionen und Analysen.Tübingen: Stauffenburg Verlag,2007, - S.9-29.
3. Kaupp P. Das Heiratsinserat im sozialen Wandel. Ein Beitrag zur Soziologie der Partnerwahl. Stuttgart: Ferdinand Enke Verlag, 187 S.
4. Krämer M. Partnersuche und Partnerschaft im deutsch-französischen Vergleich 1913-1993. Eine empirische Analyse zum Wertewandel anhand von Heirats- und Bekannschafsanzeigen. Münster: Waxmann Verlag, 1998. – 311 S.
5. Riemann V. Kontaktanzeigen im Wandel der zeit. Eine Inhaltsanalyse. Wiesbaden: Westdeutscher Verlag, 1999. – 289 S.
6. Sawicz M. Zum Wortschatz von Kontaktanzeigen// Sommerfeldt K.-E., Schreiber H. (Hg.)Textsorten des Alltags und ihre typischen sprachlichen Mittel . Frankfurt am main: Peter Lang, 2001. – S.47-63.
7. Stachowska W. Wesen und Entwicklung von Kontaktanzeigen// Sommerfeldt K.-E. Textsorten und Textsortenvarianten. Frankfurt am main: eter Lang, 2003. – S.91-96.
8. Stolt B. „Hier bin ich – wo bist Du? Heiratsanzeigen und ihr Echo, analysiert aus sprachlicher und stilistischer Sicht.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Наталія Петрашук – кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Наукові інтереси: лінгвістика тексту, стилістика тексту, методика викладання німецької мови.

Галина Василюк – магістр філології Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Наукові інтереси: лінгвістика тексту.

ДИСКУРС ПУБЛІЧНОГО МОВЛЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ В ПОЛІЕТНІЧНОМУ ТА ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Ярослава ФЕДОРІВ (Київ, Україна)

Статтю присвячено розглядові системи лінгвістичних і металінгвістичних факторів впливу на ефективність публічного мовлення в поліетнічному та полікультурному просторі. Попри те, що за багатомісячну історію свого розвитку риторика як наука виробила широкий перелік правил щодо структури публічного виступу, особливостей його лексико-граматичного наповнення та стилістичного оформлення залежно від переслідуваної промовцем мети, організації аудіо-візуального супроводу повідомлення, вимог стосовно манери подачі матеріалу і навіть зовнішнього вигляду доповідача, досягти абсолютного успіху під час публічного виступу іноді буває складно навіть за умови, що доповідач і аудиторія спілкуються тією самою мовою. Природно, що в поліетнічному та полікультурному просторі рівень взаєморозуміння і взаєморозуміння між комунікантами залежатиме від того, наскільки мовець розуміє суть проблеми міжнаціональних культурних бар'єрів і наскільки вмiло пристосовує свій виступ до певного мовно-культурного середовища.

The article discusses linguistic and extralinguistic factors determining the effectiveness of public speaking in heterogeneous setting. Through the millenniums of its development, the art of rhetoric has developed a wide range of rules and canons concerning the public speech structure, word and grammar choice, stylistic figures of rhetoric, audio and video support, the manner of delivery, and the dress code depending on the speaker's specific purpose. And yet the orator's success is not guaranteed even in case both parties of communication have the same linguistic background. The problem becomes still more acute in a multiethnic or multicultural setting due to the difference between the mental codes of the message addresser and addressee. Considering examples of informative, persuasive and ceremonial public discourse and applying the contrastive methodology, the author analyzes the factors that influence the communication process in a heterogeneous environment and offers a set of linguistic models which can serve as oratorical universals on a global scale.

За понад два з половиною тисячоліття наука про красномовство накопичила значний багаж знань про те, як виступати публічно і як організувати спілкування у різних сферах людської діяльності. Питання поширення інформації та впливу на масового слухача перебувають у центрі уваги досліджень у галузі риторики і культури спілкування в політичній, соціальній та культурній сферах, професійної риторики для підприємців, освітян, юристів, військовослужбовців тощо. Втім, лише останнім часом до переліку досліджуваних

питань риторики потрапили проблеми ефективності публічного мовлення в умовах міжкультурної комунікації, серед яких – визначення лінгвопрагматичних та позалінгвальних умов і чинників, за яких публічне мовлення як комунікативний акт в культурно чи етнічно гетерогенному середовищі можна вважати успішним.

Досі дослідження у цій галузі проводилися переважно в іншомовному лінгвістичному середовищі, тоді як на пострадянському просторі ораторське мистецтво успадкувало так звану "тоталітарну модель" [5], характерною рисою якої є жорстке ідеологічне підпорядкування дискурсу публічних виступів партійним догмам і директивам. Спроби вийти за межі цієї схеми проявилися ще в 70-их роках, коли Ю.В.Рожественський та його послідовники почали відроджувати мистецтво риторики, вивчаючи світовий і вітчизняний досвід і впроваджуючи його через університетські дисципліни і курси для підприємців та урядовців [1]. Практика свідчить, що ні запозичення класичних знань і методів риторики, ні пряма «транслітерація» сучасного західного ораторського досвіду на мову аудиторії без врахування культурно-ментальної специфіки комунікативного середовища не дають бажаних результатів. Успішна реалізація публічного мовлення, порозуміння між комунікантами і досягнення прагматичних цілей мовця в інформаційному, переконувальному, церемоніальному дискурсі вимагає врахування лінгвістичних та позалінгвальних факторів усіх рівнів загалом і просодичних – зокрема, що й зумовлює актуальність цього дослідження.

Отже, як впливає з постановки загальної проблеми і огляду раніше виконаних досліджень, дана стаття має на меті ліквідувати "білі плями" у загальній проблемі, а саме: окреслити умови доречної і тактовної мовної поведінки в поліетнічному та полікультурному просторі за рахунок конкретизації взаємодії понять "свого" та "чужого" в неоднорідному лінгвокультурному середовищі з погляду дискурсу публічних виступів, опису факторів, які визначають перлокутивний ефект публічного виступу та систематизації фоносемантичних параметрів публічного мовлення. Виконання цих завдань сприятиме подальшому розвитку лінгвістичної науки в цілому та виробленню індивідуального мовленнєвого стилю комуніканта.

Будь-який підхід до вивчення дискурсу та визначення його характерних рис передбачає використання певних лінгвістичних передумов стосовно природи комунікації. Загалом теорії комунікації спираються щонайменше на три компоненти, притаманні комунікативному процесові: відправник, сигнал, реципієнт. Р.Якобсон розширив цю трикомпонентну модель і виділив шість факторів, що визначають мовленнєву подію: адресант, контекст, контакт, код, повідомлення, адресат [9: 69-70], залучаючи до розгляду функціональне навантаження кожного з компонентів комунікації – емотивне, референційне, фатичне, металінгвальне, естетичне, конативне – і наголошуючи, що в різних типах дискурсу ці функції реалізуються неоднаковою мірою. Попри те, що зазначені три- та шести-компонентні моделі комунікативного процесу критикувалися, переглядалися, уточнювалися й розширювалися багатьма дослідниками мовленнєвої комунікації, у рамках цієї статті ми спиратимемося на якобсонівську модель як на базову з точки зору необхідних умов успішної / неуспішної реалізації дискурсу публічних виступів.

Для аналізу особливостей публічного мовлення в неоднорідному комунікативному просторі, ми послуговуємося дослідженням комунікативної діяльності мовної особистості в умовах "не-своїх" концептосфери М.А. Федотової [8], яка у своєму аналізі звертається передусім до праць Ф. де Соссюра, В.В. Виноградова, О.С. Кубрякової, Ю.С. Степанова, Н.Д. Арутюнової, А. Вежбицької та інших дослідників, що вивчають функціонування мови з погляду розвитку і перебігу когнітивних процесів у індивідуально-психологічному, етнокультурному та морально-етичному контекстах. При цьому мовна особистість розглядається як "суб'єкт концептуалізації світу, носій мовної свідомості, що фіксує концептуальну картину світу у вигляді різних знань і представляє її за допомогою семіотичного вербального коду – мовної картини світу" [8: 1]. На цьому підґрунті окреслено проблему функціонування мовної особистості у лінгвокультурологічному середовищі з позиції протиставлення "свій-чужий". Відповідно [8: 5-6], мовна свідомість особистості складається з таких компонентів: індивідуальний (відображає особистісний характер когнітивних процесів), груповий (відбиває соціально-етнічну належність мовця) та універсальний (виражає спільність певних концептів для всього людства); при цьому успішність комунікації забезпечується саме належністю індивідів до єдиного колективного

лінгвоконцептуального простору, а іншочультурні компоненти сприймаються як невідповідність ustalеним нормам та звичаям і трактуються як чужорідні, спричиняючи “комунікативні шуми” або створюючи комунікативні бар’єри.

Труднощі сприйняття усного мовлення впливають зі специфіки комунікативного акту, оскільки, згідно з твердженням О. Потебні, “ думка мовця не передається, але слухач, розуміючи, створює свою думку” [4]. Також, Ю.М. Лотман підкреслював, що у адресанта й адресата не може бути абсолютно ідентичних семіотичних кодів та однакового обсягу пам’яті, і визначав комунікацію як переклад тексту з мови мого “я” на мову твого “ти” [3]. Ситуація в умовах мультиетнічного чи мультикультурного спілкування ще складніша, оскільки, навіть за найбільш адекватного лексико-граматичного відтворення повідомлення, невідповідна інтонаційно-звукова форма його вираження та неосмислений невербальний супровід можуть призвести до неадекватного відчитування концептуальних кодів повідомлення. Так, в різних культурах окремі мелодико-інтонаційні моделі або жести можуть мати різні, а часом і протилежні, значення. За рахунок цього може знівлюватися лексико-граматичний рівень тексту, а отже, спотворюється його семантика. Тобто руйнується яacobсонівська модель комунікації, оскільки закріплені за певною просодією ментальні коди мовця і слухача різні. І ця проблема набуває ще більшої актуальності, коли спілкування відбувається не на міжособистісному, а на публічному рівні, тобто коли мовцеві потрібно донести свої ідеї до широкої, часто неоднорідної аудиторії.

Таким чином, на перший план цього дослідження виступає визначення оптимального просодичного оформлення публічного мовлення. З огляду на розглянуту вище трикомпонентну структуру мовної особистості, логічно припустити, що індивідуальним компонентом тут можна знехтувати, оскільки у кожній мові існують типові фоносемантичні моделі висловлювань, що не залежать від конкретних індивідуальних особливостей мовця. Дана теза ґрунтується на відомому факті, що певні інтонаційні моделі існують як безбарвне тло, що не передає якогось конкретного значення і не виражає настрою чи почуттів мовця. За формулюванням М.Соколової, такі інтонаційні зразки складають інтонаційний мінімум мовлення [6: 120]. Незалежно від варіативності кожного окремого параметра – мелодики, фразового наголосу, гучності, темпу, ритму, паузації, тембру голосу мовця, – загальна кількість інтонаційних моделей у реальному мовленні, як відомо, обмежена, і в певних ситуаціях носії мови обирають певні стандартні моделі.

У свою чергу, універсальний компонент мовної особистості забезпечує найсприятливіші умови для порозуміння між комунікантами, тоді як соціально-груповий компонент справляє найвагоміший вплив на перебіг комунікації, оскільки саме на рівні міжгрупової / міжетнічної / міжкультурної комунікації найчастіше можливі розбіжності семантичних кодів.

Крім того, умови реалізації публічного виступу визначаються також конкретною метою, яку перед собою ставить мовець. Відповідно, у межах даного дослідження ми розглядаємо публічний виступ з погляду його провідної функції, тобто зосереджуємо увагу на особливостях його просодичної реалізації в інформаційному, переконувальному та церемоніальному дискурсі.

Таким чином методика нашого дослідження базується на функціонально-когнітивному підході до дискурсу публічних виступів. А саме, для розв’язання поставлених завдань необхідно застосувати методи спостереження та лінгвістичного опису публічних виступів різних функціонально-прагматичних типів та умов їх реалізації, здійснити їх класифікацію, провести аудитивний аналіз, виокремити особливості просодичної реалізації та виявити їхню функціональну специфіку. Метод індукції буде застосовано для узагальнення емпіричних даних. Порівняльний метод та зіставлення подібностей і розбіжностей публічної комунікації у “своєму” та “чужому” середовищі та їх лінгвістична інтерпретація дозволять виділити інваріантні (універсальні) та варіативні (функціонально й контекстуально зумовлені) моделі просодичної реалізації публічних виступів.

Відповідно до окреслених вище функціонально-прагматичних типів публічного мовлення можна виділити такі різновиди дискурсу: інформаційний – академічний, діловий, *масмедійний* (новини); переконувальний – соціально-виховний, судовий, політичний, церковний (гомілетичний), рекламний; церемоніальний – доповідь-подяка, співчуття, розважання, вшанування пам’яті, привітання, вступне слово. Для будь-якого з перерахованих різновидів спільними будуть їхня трикомпонентна будова (вступ, основна частина,

висновки), застосування риторичних прийомів завоювання та утримування уваги реципієнта, а також використання класичних прийомів викладу інформації – логічних, етичних та емоційних, причому добір лексики, граматична побудова повідомлення повинні максимально відображати розмовний варіант мовлення, логіка суджень повинна бути зрозумілою слухачам, а етичні аргументи повинні відповідати прийнятій для слухачів системі моральних цінностей. Не меншої уваги заслуговує просодія публічного мовлення, яка вимагає природного й невимушеного звучання. Це означає, що читання чи декламування завченого напам'ять тексту виступу неминує знижує ефект, якого намагається досягти мовець. Та навіть за дотримання окреслених умов успіх публічного виступу не гарантований, якщо доповідач звучатиме монотонно і невиразно, або ж навпаки – надмірно екзальтовано.

Загальним характеристикам функціонування просодичних параметрів публічного мовлення присвячено окреме дослідження [7], тому в межах цієї статті наведемо відомості з контрастивного функціонування лише тих параметрів, які проявляють найбільшу кореляцію з функціонально-прагматичним типом публічного мовлення – мелодики, гучності й темпу.

Попри універсальний характер окремих мовленнєвих явищ, властивих публічному мовленню як такому, *мелодика* висловлювання є найважливішим інтонаційним параметром у межах когнітивного фрейму носіїв англійської мови, а саме: тональний рівень, його діапазон та зміни. При цьому конкретні значення інтонаційних моделей виникають лише в певному контексті, для певного стилю і типу англійського мовлення.

В *інформаційному* мовленні описового характеру переважно властиве вживання низхідних фінальних тонів, тоді як нефінальні сегменти вимовляються на середньому рівні з частим використанням низьких висхідних термінальних тонів [6: 161]. Для передтермінальної частини висловлювань властивий рівний або низхідний мелодійний малюнок з можливими ковзними тонами в межах інтонаційної одиниці. При цьому наголошені та ненаголошені сегменти не особливо контрастують між собою, тобто загалом інформативне мовлення характеризується як спокійне, формальне, регламентоване ситуацією спілкування. З метою увиразнення мовлення доповідач може використовувати високі низхідні тони, раптові підйоми в низхідних сегментах та контрастну акцентуацію семантичних центрів повідомлення [6: 165]. Новинний дискурс характеризується, крім зазначених явищ, низхідно-висхідними або висхідними тонами в ініціальних інтоногрупах, частим перериванням низхідних мелодійних шкал, чергуванням низхідного і висхідного руху тону. В академічному мовленні ресструється високий відсоток складних (високий низхідний + низький висхідний; низхідно-висхідний; висхідно-низхідно-висхідний) та високих низхідних тонів. Контраст між наголошеними і ненаголошеними сегментами незначний, проте частіше спостерігається чергування спадного і висхідного руху тону в інтоногрупі, особливо при переліку [6: 184].

Ораторське мовлення, провідною функцією якого є переконування та емоційний вплив на аудиторію, відзначається емфатичним виділенням семантичних центрів за допомогою низхідно-висхідних тонів, причому вони вживаються контрастно на більш і менш формальних ділянках виступу. Передтермінальна частина інтоногрупи здебільшого низхідна, часто перервана раптовими підйомами, а високий і низький тональний рівень передтермінальної частини чергується залежно від більшої чи меншої важливості інформації [6: 189].

Ознаки декламаторського фоностилю з категоричними низькими і високими низхідними тонами притаманні *церемоніальному* мовленню, причому такі тони характерні не лише для фінальних, але й для ініціальних інтоногруп та для семантичних центрів висловлювань. Для уникнення монотонності іноді вживаються висхідні і рівні тони, які також слугують для аудиторії сигналом про подальший розвиток ідеї. Передтермінальна частина інтоногрупи змінна, насичена водночас емфатичними і неемфатичними структурами, причому виділення досягається за рахунок варіювання тонального рівня шкал у суміжних інтоногрупах [6: 194].

Смисл повідомлення формується також під впливом такого фактора як *гучність*. Варіативність гучності дозволяє мовцеві контролювати увагу аудиторії і зосереджувати її на ключових моментах, проте надто тихий чи надто гучний голос може призвести до порушення комунікативного зв'язку між доповідачем та аудиторією, оскільки занадто гучний голос може дратувати або сприйматися як зверхність чи деспотизм, а надто тихий голос – поряд із труднощами сприйняття і розуміння інформації – асоціюється з браком ентузіазму з боку

доповідача. Крик або майже шепіт розглядаються як відхилення від норми і можуть неправильно трактуватися. Для кращого розуміння з боку аудиторії мовець повинен говорити чітко, спокійно і впевнено.

В *інформаційному* дискурсі гучність здебільшого середня з незначними перепадами на межі фоноабзців [6: 161] та поступовим стишенням в кінці кожної структурно-семантичної частини тексту; у семантичних центрах гучність зростає [6:164]. Дещо підвищена гучність характерна для новинного дискурсу [6:178] і висока – для академічного [6:183].

Переконавання часто характеризується високою і надвисокою гучністю зі зниженням перед важливими словами чи фразами [6:188].

У *церемоніальному* мовленні гучність змінюється залежно від емоційного компоненту ситуації та обсягу аудиторії [6: 193].

Темпоральні характеристики публічного мовлення – швидкість та паузація – також залежать від функціонально-прагматичного типу виступу.

Для *інформаційного* дискурсу властивий помірний або повільний темп без значних варіацій, із синтаксично делімітованими паузами, які іноді можуть вживатися для виділення семантичних центрів, де також може спостерігатися незначне прискорення чи сповільнення темпу. Темпоральні характеристики новин відзначаються переважною стабільністю з навмисним сповільненням для емпізи. Академічний виступ при цьому характеризується збільшеною частотою і тривалістю семантичних пауз, а також оказіональними паузами хезитації [6:161-183].

Ораторський стиль мовлення – помірно-сповільнений, особливо під час виділення важливої інформації; менш суттєва інформація вимовляється швидше. Фоноабзаци розмежовуються тривалими паузами, реєструється велика кількість довгих пауз для виділення важливої інформації, коротких – для підтримки процесу дихання, хезитаційних – для надання виступі забарвлення “природності”, риторичних зупинок фонації – для здійснення сильнішого впливу на публіку [6:188].

Церемоніальне мовлення характеризується навмисне уповільненим темпом, який залежить від семантичного та емоційного навантаження повідомлення. Паузи – емоційно, семантично і синтаксично зумовлені та відчутно частіші й довші, ніж в інших видах публічних виступів [6:194].

Слід зауважити, що сприйняття мелодійних, динамічних та темпоральних параметрів мовлення культурно зумовлене, тобто для представників різних лінгвоконцептуальних просторів уявлення про норму і відхилення від неї будуть відрізнятися. Східні культури, для яких відвертий вияв емоцій трактується як агресивність і загроза для власної безпеки, загалом виявляються чутливішими до підвищеної гучності та різких перепадів інших просодичних параметрів. Південні народи, навпаки, з великою ймовірністю сприйматимуть стримане формальне мовлення як відчуженість і недостатню мотивацію для спілкування.

Навіть у менших соціально-групових осередках можуть існувати специфічні коди, прийняті лише в даному колі і чужі та незрозумілі за його межами.

Це означає, що у кожному конкретному випадку відправник повідомлення мусить враховувати всі компоненти мовленнєвого акту – національно-культурний контекст, допустимий ступінь близькості контакту, особливості ментального коду адресата.

Таким чином, окреслення загальних та диференційних просодичних характеристик дискурсу публічного мовлення покликане гармонізувати порозуміння між відправником та реципієнтом повідомлення та забезпечити успіх перебігу процесу комунікації.

Викладене вище дозволяє нам дійти таких висновків.

Попри те, що за багатомісячну історію свого розвитку риторика як наука виробила широкий перелік правил щодо структури публічного виступу, особливостей його лексико-граматичного наповнення та стилістичного оформлення залежно від переслідуваної промовцем мети, організації аудіо-візуального супроводу повідомлення, вимог стосовно манери подачі матеріалу і навіть зовнішнього вигляду доповідача, досягти абсолютного успіху під час публічного виступу іноді буває складно навіть за умови, що доповідач і аудиторія спілкуються тією самою мовою. Природно, що рівень взаєморозуміння і взаємсприйняття між комунікантами в поліетнічному та полікультурному просторі залежатиме не лише від того, наскільки мовцеві вдасться врахувати усі екстралінгвістичні чинники: фонові знання, погляди, настанови, цілі адресата мовлення, але й наскільки він

розуміє суть проблеми міжнаціональних культурних бар'єрів і наскільки вміло пристосовує свій виступ до певного мовно-культурного середовища [2].

Отже, успішна реалізація дискурсу публічних виступів зумовлюється не лише вербально закодованим змістом повідомлення, а й рядом просодичних факторів, які в лінгвістично і культурно неоднорідному середовищі справляють на аудиторію неоднорідний вплив, знижуючи загальний перлокутивний ефект повідомлення. Послугуючись універсальними моделями публічного мовлення, адресат зможе скоротити дистанцію, гармонізувати спілкування і згладити комунікативні бар'єри, а врахування соціально-групового компонента когнітивного процесу реципієнта дозволить уникнути комунікативних невдач.

Подальші розвідки у цьому напрямку дозволять також окреслити систему лінгвістичних універсалій для забезпечення успішної комунікації на різних рівнях і в різних умовах.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Аннушкин В.И. От редактора // Рождественский Ю.В. Принципы современной риторики / Под ред. В.И. Аннушкина. – М.: Флинта: Наука, 2003. – 176 с.
2. Карт П., Фокс К. Преодоление культурных различий: Практическое руководство по международному деловому общению. - М.: Гранд-Фаир, 2005. – 224 с.
3. Лотман Ю.М. Внутри мыслящих миров. Человек – текст – семиосфера – история. – М.: Языки рус. культуры, 1996. – 464 с.
4. Потебня А.А. Мысль и язык. – М.: Лабиринт, 2007. – 248 с.
5. Романенко А.П. Советская словесная культура: образ ратора / Под ред. О.Б. Сиротининой. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 2000. – С.3.
6. Теоретическая фонетика английского языка: Практикум: Учеб. пособие для студ. вузов, обучающ. по спец. "Филология" / Соколова М.А. и др. – М.: ООО "Профобразование", 2001. – 192 с.
7. Федорів Я.Р. Типологічні характеристики просодії англомовного дискурсу публічних виступів // Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки. Т. 85. – К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2008. – С. 77-84.
8. Федотова М.А. Мовна особистість у чужому лінгво-культурологічному просторі (на матеріалі англомовної прози ХХ-ХХІ ст.): Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Одеський національний ун-т ім.І.І.Мечникова. – О., 2006. – 20 с.
9. Jakobson R. The Speech Event and the Functions of Language. // Waugh, L.R. and M.Monville-Burston (eds). On Language. – Cambridge, MA: Harvard Univ. Pr., 1990. – P. 69-79.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ярослава Федорів – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови Національного університету "Києво-Могилянська академія".

Наукові інтереси: фоносемантика англійської мови, прагматика, риторика.

ВПЛИВ КОМПОНЕНТІВ СЕМАНТИЧНОЇ СТРУКТУРИ РЕЧЕННЯ НА КОМУНІКАТИВНУ ПЕРСПЕКТИВУ АКТУАЛІЗОВАНОГО ВИСПОВНЕННЯ (на матеріалі складних речень з підрядним часу сучасної французької мови)

Вікторія ФЄФЄЛОВА (Горлівка, Україна)

Стаття присвячена вивченню взаємообумовленості елементів структурної схеми складних речень з підрядним часом та комунікативної спрямованості актуалізованих висловлень. Аналізуються чинники, що впливають на тема-рематичний розподіл реалізованих в мовленні складних речень з підрядним часом; чинники, що визначають комунікативну перспективу висловлення, та які акцентують увагу на фокусі контрасту; чинники, що впливають на комунікативну розчленованість або нерозчленованість вивчаємих речень-висловлень.

Ключові слова: структура, актуалізація, перспектива, фокус, контраст, тема, рема, векторність, час, речення, висловлення.

The article is devoted to studying the interaction of elements of the structural schema of a complex sentence with an adverbial clause of time and the communicative direction of actualized utterances. It gives the analysis of factors, having an influence on theme-rime division of realized in speech complex sentences with an adverbial clause of time; factors, defining their communicative perspective and accentuating attention on the focus of contrast, besides in defines the communicative dismemberment/non-dismemberment of studied sentences-utterances.

Key words: structure, actualization, perspective, focus, contrast, theme, rime, vectorial, time, sentence, utterance.

На сучасному етапі дослідження синтаксичних одиниць мови більшість дослідників поділяє думку, що синтаксис складається не з набору правил, а із певної кількості структурних схем, моделей, котрі мають форму та значення [1: 88]. У роботах Н.Ю.Шведової структурна схема речення розуміється наступним чином: «Структурна схема – це